

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-15

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
з дисципліни

«Педагогіка і психологія»

для студентів зі спеціальності

6.040301 «Прикладна математика» денної форми навчання
НУВГП

Рекомендовано до друку
навчально-методичною радою
спеціальності «Прикладна
математика»
Протокол № 5
від 17 листопада 2015

Рівне – 2016

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Педагогіка і психологія» для студентів зі спеціальності 6.040301 «Прикладна математика» денної форми навчання НУВГП / В.А. Сокаль, Н.В. Оксентюк. – Рівне: НУВГП, 2016. – 70 с.

Упорядники: В.А.Сокаль, канд. педагогічних наук;
Н.В. Оксентюк, канд. психологічних наук

Відповідальний за випуск: А.Є.Залужна, доктор філософських наук, професор

© Сокаль В.А., Оксентюк Н.В., 2016
© НУВГП, 2016

ЗМІСТ

	Передмова.....	4
1.	Методичні поради для роботи над дисципліною.....	7
2.	Програма навчальної дисципліни.....	8
3.	Структура навчальної дисципліни.....	12
4.	Теми семінарських занять.....	14
5.	Плани семінарських занять.....	15
6.	Завдання для самостійної роботи.....	51
7.	Завдання для індивідуальної роботи.....	52
8.	Методи контролю.....	61
9.	Питання до підсумкового контролю з дисципліни.....	62
10.	Методичне забезпечення дисципліни.....	67
11.	Рекомендована література.....	67
12.	Інформаційні ресурси.....	69

Передмова

Вивчення дисципліни «Педагогіка і психологія» передбачає підготовку національної еліти, яка здатна оволодіти освітньо-світоглядною парадигмою гуманітаризації, гуманізації і демократизації вищої освіти, забезпечує різнобічний розвиток особистості викладача і студента ВНЗ.

Для успішного здійснення професійної діяльності необхідними є знання про освітню систему України, закономірності розвитку, навчання і виховання особистості, індивідуально-психологічні властивості особистості, а також фактори розвитку міжособистісних та міжгрупових стосунків.

Метою вивчення навчальної дисципліни є пізнання закономірностей педагогічної діяльності та індивідуально-психологічних властивостей особистості; формування потреби в особистісному розвитку, вмінь виявляти задатки до певного виду діяльності, досягати індивідуальних цілей у процесі навчання, будувати систему психолого-педагогічних знань, які сприятимуть ефективності професійної діяльності, підвищенню культури педагогічного спілкування.

Навчальна програма дисципліни «Педагогіка і психологія» розрахована на студентів, які навчаються за освітнім рівнем «бакалавр».

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння основних термінів і понять педагогіки і психології на рівні відтворення, тлумачення та використання їх у повсякденному та професійному житті;
- опанування знань про психолого-педагогічні особливості становлення особистості та усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування вмінь і навичок використання методів науково-педагогічних досліджень відповідно до їх призначення, психолого-педагогічних знань про культуру педагогічного спілкування для аналізу конкретних ситуацій в професійній діяльності.

Мета та завдання дисципліни, її місце в системі підготовки майбутнього спеціаліста

Мета дисципліни – озброїти здобувачів вищої освіти знаннями теоретичних основ сучасної психолого-педагогічної науки, а також уміннями, необхідними для ефективної організації навчання і виховання учнів у сучасній школі; досягненнями світової цивілізації у галузі педагогіки та психології з урахуванням надбань української науки та освітньої практики, багатівікових традицій українського народу.

Перелік знань, умінь та навичок, які формуються в процесі викладання дисципліни

У процесі вивчення курсу відповідно до вимог навчальної програми здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

- закономірності становлення педагогіки;
- основні складові та напрями сучасних педагогічних досліджень;
- зміст основних педагогічних категорій (освіта, розвиток, навчання, виховання);
- сутність і закономірності розвитку особистості, анатомо-фізіологічні, психологічні та вікові особливості учнів;
- діагностику і методи визначення рівнів вихованості дітей;
- методи аналізу ефективності педагогічного управління процесом формування особистості учня;
- теорію та методику національного навчання і виховання, специфіку роботи класного керівника, виховної роботи в дитячих клубах за інтересами та позашкільних виховних закладах;
- основний зміст державного стандарту освіти та напрями реформування системи освіти в Україні відповідно до вимог сучасного суспільства
- значення та взаємовідношення процесів розвитку та саморозвитку в педагогічній практиці навчальних закладів різних рівнів
- принципи, форми і методи організації навчально-виховної роботи з дітьми різних вікових груп;
- принципи організації різних дитячих об'єднань,

учнівських колективів та керівництва ними;

- методика позакласної роботи з учнями зі свого предмета.

Здобувачі вищої освіти повинні *уміти*:

- визначати конкретні завдання навчально-виховного впливу, виходячи із загальної мети національного виховання, рівня вихованості дитячого колективу і умов навколишнього середовища;

- володіти методами і формами організації навчально-виховного процесу, психолого-педагогічної діагностики та прогнозування;

- визначати мету навчання і виховання у відповідності з рівнем вихованості учнів, будувати навчально-виховний процес на основі глибокого і систематичного вивчення учнів, їх інтересів і запитів;

- регулювати і корегувати міжособистісні стосунки в учнівському колективі, проводити в ньому профілактику розмежування, конфронтації; формувати гуманні відносини з учнями на рівні співпраці з урахуванням національних традицій;

- зробити учнівське самоврядування ефективним виховним засобом;

- об'єднати зусилля вчителів, які працюють у класі:

- налагоджувати стосунки з батьками учнів, вести педагогічну пропаганду, домагаючись єдності виховних впливів школи, позашкільних установ, сім'ї та громадськості;

- сприяти самовихованню, самоосвіті та саморозвитку учнів;

- використовувати у навчально-виховній роботі духовні надбання рідного народу, традиції української етнопедагогіки;

- застосовувати принцип наукової організації педагогічної праці;

- аналізувати, узагальнювати і використовувати передовий педагогічний досвід і досягнення психолого-педагогічної науки,

- систематично підвищувати свою педагогічну кваліфікацію.

1. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка фіксованих виступів, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, критерії оцінювання, питання до підсумкового контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою актуалізації опорних знань, узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Загальні основи педагогіки.

ТЕМА 1. Предмет і завдання педагогіки.

Предмет педагогіки, її категорії. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Завдання сучасної педагогіки. Історія розвитку та становлення педагогіки, як науки. Афіньська та Спартанська системи виховання. Виховання в епоху середньовіччя. Методи науково-педагогічного дослідження. Загальне поняття про методи науково-педагогічного дослідження. Характеристика методів науково-педагогічного дослідження.

ТЕМА 2. Розвиток, формування особистості.

Загальне поняття про розвиток і формування особистості. Вплив середовища на розвиток особистості. Вплив спадковості на розвиток особистості. Вплив діяльності і спілкування на розвиток особистості. Вікова періодизація дітей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Теорія навчання (дидактика).

ТЕМА 3. Предмет і завдання дидактики.

Суть і завдання дидактики. Категорії дидактики. Зв'язок дидактики з іншими науками. Актуальні завдання дидактики. Суть процесу навчання, його методологічна основа. Рушійні сили навчального процесу. Функції навчання. Логіка навчального процесу. Типи навчання. Мотиви навчання. Закономірності навчання. Характеристика принципів навчання.

ТЕМА 4. Зміст освіти в школі.

Суть і завдання змісту освіти. Концепції освіти. Види освіти. Рівні освіти. Навчальний план. Навчальна програма. Навчальні підручники. Система освіти в Україні. Поняття системи освіти, її структура. Принципи освіти в Україні. Завдання закладів освіти.

ТЕМА 5. Методи навчання.

Суть методів навчання. Класифікація методів навчання. Методи навчання за джерелом отримання знань. Методи навчання за характером логіки пізнання. Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності. Вибір методів

навчання. **Контроль, оцінка знань, умінь і навичок учнів.** Місце і роль контролю за знаннями, уміннями і навичками в навчальному процесі. Види контролю знань, умінь і навичок учнів. Методи контролю знань, умінь і навичок учнів. Оцінка знань, умінь і навичок.

ТЕМА 6. Форми організації навчання.

Форми організації навчання, їх становлення. Класно-урочна система навчання в її історичному розвитку. Вимоги до сучасного уроку в школі. Типи уроків, їх структура. Підготовка вчителя до уроку. Навчальні екскурсії. Практикуми. Семінарські заняття. Лабораторні заняття. Факультативні заняття. Домашня навчальна робота. Заняття в предметних гуртках.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Теорія виховання.

ТЕМА 7. Суть процесу виховання.

Загальне поняття про процес виховання. Закономірності процесу виховання. Рушійні сили процесу виховання. Фактори, що впливають на процес виховання. Концепції виховання. Мотиви виховання. Структура виховного процесу. Самовиховання і перевиховання.

ТЕМА 8. Зміст національного виховання. Моральне виховання.

Завдання і зміст морального виховання. Шляхи і засоби морального виховання. Виховання моральної свідомості та громадянської відповідальності. Виховання національної гідності й менталітету. Патріотичне й інтернаціональне виховання. Виховання дисциплінованості. Статеве виховання. Екологічне виховання. Антинаркотичне виховання. Правове виховання. Розумове виховання та формування основ наукового світогляду. Трудове та естетичне виховання. Значення праці в житті людини. Види праці. Завдання та принципи трудового виховання. Шляхи, засоби та методи трудового виховання. Профорієнтаційна робота в школі. Українська педагогіка про трудове виховання. Місце і роль естетичного виховання в житті людини. Зміст естетичного виховання. Шляхи, засоби і форми естетичного виховання. Українська педагогіка про естетичне виховання. Фізичне виховання школярів Здоров'я людини –

запораука її життєвого успіху. Засоби фізичного виховання. Зміст фізичного виховання. Форми організації фізичного виховання. Українська педагогіка про фізичне виховання підростаючого покоління. Розумове виховання і формування світогляду. Завдання розумового виховання. Формування основ наукового світогляду. Культура розумової праці. Навчальна праця.

ТЕМА 9. Методи виховання. Форми організації виховної діяльності.

Загальне поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності і формування поведінки. Методи стимулювання поведінки і діяльності. Педагогічні умови використання методів виховання. Позакласна виховна робота. Позашкільна навчально-виховна робота. Індивідуальні, групові і масові форми організації виховної роботи. Виховна робота класного керівника. Функції класного керівника. Напрямки роботи класного керівника. Права та обов'язки класного керівника. Зміст роботи класного керівника.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Психологія.

ТЕМА 10. Психологія як наука.

Історія психології. Предмет і завдання психології. Основні категорії психології. Система психологічних наук. Місце психології в системі наук; основні галузі психологічних знань. Методи психологічних досліджень.

Психіка та її розвиток. Рівні вияву психіки: свідомий та несвідомий.

ТЕМА 11. Особистість у діяльності і спілкуванні.

Психологічні основи діяльності людини. Сутність діяльності. Психологічна структура діяльності. Освоєння діяльності. Основні види діяльності. Спілкування. Сутність спілкування. Функції та структура спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як міжособистісна взаємодія.

ТЕМА 12. Міжособистісні стосунки у групах.

Психологія особистості. Індивід, особистість індивідуальність. Теорії особистості. Спрямованість особистості. Самосвідомість і Я-концепція особистості.

Класифікація груп. Міжособистісні стосунки в групах (колективах). Методи вивчення міжособистісних стосунків. Лідерство в групах (колективах).

ТЕМА 13. Пізнавальна діяльність особистості.

Чуттєві форми пізнання дійсності. Увага. Відчуття. Сприймання. Раціональні форми освоєння дійсності. Пам'ять. Мислення. Уява.

ТЕМА 14. Емоційно-вольова сфера особистості.

Емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів у житті людини. Теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій. Основні якості і форми переживання почуттів. Воля. Воля і вольові дії людини. Структура вольової дії. Вольові якості особистості

ТЕМА 15. Психологія індивідуальності.

Темперамент. Сутність темпераменту. Історія розвитку вчення про темперамент. Типи вищої нервової діяльності і темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Характер. Сутність і суспільна зумовленість характеру. Структура характеру. Типологія характерів. Здібності. Знання, навички і вміння як основа для розвитку здібностей. Характеристика здібностей і проблема їх вимірювання. Види і структура здібностей. Задатки і здібності. Обдарованість і талант

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усь ого	л	с	сп	Усь ого	л	с	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки								
1. Предмет і завдання	8	2	2	4	8	2	-	6

педагогіки.								
2.Розвиток, формування особистості.	8	2	2	4	8	-	-	8
Змістовий модуль 2 Теорія навчання (дидактика)								
3.Предмет і завдання дидактики.	8	2	2	4	8	-		8
4.Зміст освіти	8	2	2	4	8	-		8
5.Методи навчання.	8	2	2	4	8	2		6
6.Форми організації навчання	8	2	2	4	8	-		8
Змістовий модуль 3. Теорія виховання								
7.Суть процесу виховання.	8	2	2	4	8			8
8.Зміст національного виховання.	8	2	2	4	8		2	6
9.Методи виховання.	8	2	2	4	8			8
Змістовий модуль 4. Психологія як наука								
10. Психологія як наука	8	2	2	4	8	2		6

11. Особистість у діяльності спілкуванні	8	2	2	4	8			8
12. Міжособистісні стосунки у групах	8	2	2	4	8			8
13. Пізнавальна діяльність особистості	8	2	2	4	8			8
14. Емоційно-вольова сфера особистості	8	2	2	4	8			8
15. Психологія індивідуальності	8	2	2	4	8			8
Усього	120	30	30	60	120	4	4	112
Разом	120	30	30	60	120	4	4	112

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Предмет і завдання педагогіки	2
2	Розвиток, формування особистості	2
3	Предмет і завдання дидактики. Зміст освіти в школі. Система освіти в Україні	2
4	Методи навчання	2
5	Форми організації навчання	2
6	Суть процесу виховання	2
7	Зміст національного виховання	2
8	Методи виховання. Форми організації виховної діяльності	2
9	Виховна робота класного керівника	2
10	Психологія як наука	2
11	Особистість у діяльності і спілкуванні	2
12	Міжособистісні стосунки у групах	2
13	Пізнавальна діяльність особистості	2
14	Емоційно-вольова сфера особистості	2
15	Психологія індивідуальності	2
Разом		30

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Предмет і завдання педагогіки

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* особливості педагогічних процесів в навчально-пізнавальній діяльності та емоційно-вольовій сфері студента

вміти використовувати знання для підвищення успішності, організації самостійної роботи та розвитку емоційно-вольової сфери особистості

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Предмет і завдання педагогіки»

План

1. Предмет та завдання педагогіки.
2. Характеристика етапам розвитку педагогіки.
3. Історія розвитку та становлення педагогіки як науки.
4. Основні педагогічні категорії.
5. Система педагогічних наук.
6. З якими науками пов'язана педагогіка?

Основні поняття: педагогіка, виховання, навчання, розвиток, освіта, вікова педагогіка, сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедія, олігофренопедагогіка, герогіка, андрагогіка, віктимологія, система освіти, ланки освіти,

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психолого-педагогічними тестами, тестовий контроль знань,

Література:

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України. - К., 2006.
2. Бондар В.І. Дидактика або теорія освіти і навчання. - К., 1999.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих

навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.

– 576 с.

4. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 1997.
5. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л., В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.- 700 с.
6. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка / Курс лекцій для студентів. – К., 2006.
7. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 211-230.
8. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. Посіб. – 3-тє вид., – К.: Вища шк., 2004. – С. 357-397.
9. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 172-184.
10. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 544 с.
11. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».
12. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи

1. Дати характеристику основним категоріям педагогіки
2. Визначити предмет і завдання педагогіки.
3. Історія розвитку педагогіки як науки.
4. Визначити етапи розвитку педагогіки.
5. Розвиток освіти в Україні.
6. Видатні педагоги та їх освітні системи
7. Характеристика освітньої системи України.
8. Визначити основні тенденції розвитку освіти

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Законспектувати основні положення закону України «Про вищу освіту».

2. Дати визначення основним категоріям педагогіки.
3. Скласти кросворд «Історія становлення педагогіки як науки».
4. Побудувати схему «Система освіти України».
5. Зверніться до творчості відомих педагогів минулого і занотуйте їхні міркування про значення педагогічної науки у розв'язанні виховних завдань.
6. Випишіть 2-3 приклади, що засвідчують педагогічну мудрість українського народу.
7. Випишіть і поясніть 2-3 висловлювання, присвячені проблемам виховання.

Тематика рекомендованих рефератів: «Педагогіка як наука», «Розвиток психічних процесів в учнівському віці», «Історія розвитку та становлення педагогіки як науки», «Педагогіка вищої школи як наука», «Характеристика основних категорій педагогіки», «Освітня система України», «Методи науково-педагогічних досліджень»

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 2

Тема. Розвиток, формування особистості.

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* особливості психічного та соціального розвитку особистості, вікові етапи розвитку особистості, вікові кризи, фактори розвитку особистості

вміти використовувати знання для підвищення успішності, організації самостійної роботи та розвитку емоційно-вольової сфери особистості

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Розвиток і формування особистості»

План

1. Поняття про розвиток та формування особистості.
2. Роль виховання спадковості і середовища у розвитку особистості.
3. Рушійні сили та закономірності розвитку особистості.
4. Роль діяльності активності і спілкування у розвитку особистості.
5. Вікові етапи розвитку особистості.
6. Індивідуальні особливості дітей.

Основні поняття: розвиток, види розвитку, формування, людина, особистість, індивідуальність, спадковість, задатки, здібності, спадковість, середовище, акселерація, ретрадація.

Література:

1. Бондар В.І. Дидактика або теорія освіти і навчання. - К., 1999.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. - К., 1997.
4. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л., В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.- 700 с.
5. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка / Курс лекцій для студентів. – К., 2006.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 211-230.
7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. Посіб. – 3-тє вид., – К.: Вища шк., 2004. – С. 357-397.
8. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 172-184.
9. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр “Академія”, 2010. – 544 с.
10. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».
11. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)

12. Завдання до самостійної роботи

1. Дайте характеристику розвитку і формуванню особистості.
2. Яка роль спадковості у формуванні особистості
3. Визначте фактори середовища, які впливають на розвиток особистості.
4. Що є рушійні сили розвитку особистості?
5. Дайте характеристику закономірностям розвитку особистості.
6. Визначте роль діяльності, активності і спілкування у розвитку особистості.
7. Охарактеризуйте вікові етапи розвитку особистості школяра.
8. Які теорії розвитку особистості існують у світовій педагогіці?

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Назвіть 2-3 приклади впливу соціального середовища на розвиток і формування особистості дитини.
2. Проаналізуйте процеси власного розвитку і назвіть прояви соціального успадкування.
3. Випишіть особливості анатомо-фізіологічного та психологічного розвитку дітей молодшого, середнього та старшого шкільного віку.

Реферати: «Розвиток і формування особистості», «Фактори розвитку особистості та їх характеристика», «Вікові етапи розвитку особистості», «Акселерація та її причини»

II. Відповідно до плану семінарського заняття опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 3

Тема. Предмет і завдання дидактики. Зміст освіти.

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* особливості основних категорій дидактики, форми організації навчання, засоби навчання.

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Дидактика»

Основні поняття: дидактика, процес навчання, принципи навчання, методи навчання, типи навчання, закономірності процесу навчання, навчання, знання, уміння, навички.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психолого-педагогічними тестами, тестовий контроль знань,

План

1. Дидактика як наука
2. Сутність навчання, його методологічна основа.
3. Рушійні сили навчального процесу та функції навчання.
4. Мотиви навчання.
5. Структура процесу навчання та учіння Типи навчання.
6. Закономірності і принципи навчання
7. Зміст освіти в школі. Суть і завдання змісту освіти.
8. Концепції освіти. Види освіти. Рівні освіти.
9. Навчальний план.
10. Навчальна програма.
11. Навчальні підручники. .
12. Система освіти в Україні.
13. Поняття системи освіти, її структура.
14. Принципи освіти в Україні. Завдання закладів освіти.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика або теорія освіти і навчання. - К., 1999.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 1997.
4. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л., В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.- 700 с.
5. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка / Курс лекцій

для студентів. – К., 2006.

6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 211-230.

7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. Посіб. – 3-те вид., – К.: Вища шк., 2004. – С. 357-397.

8. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 172-184.

9. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 544 с.

10. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».

11. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання до самостійної роботи

1. Що вивчає дидактика?
2. Зв'язок дидактики з іншими науками.
3. Дайте характеристику основним категоріям дидактики
4. Визначте суть процесу навчання.
5. Охарактеризуйте функції навчання.
6. Визначте компоненти навчального процесу.
7. Дайте характеристику типам навчання.
8. Які закономірності процесу навчання.
9. Дайте характеристику принципам навчання.
10. Дайте загальну характеристику змісту освіти.
11. Стандарти освіти.
12. Назвіть основні джерела змісту освіти.
13. Охарактеризуйте навчальний план, як джерело змісту освіти.
14. Що таке навчальна програма та її структура.
15. Дайте характеристику навчальним підручникам та посібникам.

Завдання для індивідуальної роботи

1. Виписати вислови видатних педагогів що стосуються навчання .

2. Побудувати схему процесу навчання у вищій школі.
3. Законспектувати основні положення Закону України «Про освіту».
4. Скласти розклад занять для учнів старшого шкільного віку.

Реферати: « Дидактика, як наука», «Суть процесу навчання», «Ян Амос Коменський – основоположник дидактики, як науки», «Закономірності і принципи навчання», «Зміст освіти», «Джерела змісту освіти», «Система освіти».

II. Відповідно до плану семінарського заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Семінарське заняття № 4

Тема. Методи навчання.

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* особливості основних груп методів навчання, засоби навчання, вербальні, невербальні, комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації.

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Методи навчання»

План

1. Сутність методів навчання.
2. Класифікація методів навчання.
3. Методи навчання за джерелом отримання знань.
4. Методи навчання за характером логіки пізнання.

5. Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності.

6. Вибір методів навчання

7. Засоби навчання

Основні поняття:, методи, засоби навчання, лекція, семінар, практичне заняття, лабораторне заняття, самостійна робота студентів, виробнича практика, контроль.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика або теорія освіти і навчання. - К., 1999.

2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.

3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 1997.

4. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л., В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.-

5. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка / Курс лекцій для студентів. – К., 2006.

6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 211-230.

7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. Посіб. – 3-те вид., – К.: Вища шк., 2004. – С. 357-397.

8. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 172-184.

9. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 544 с.

10. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».

11. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Дайте загальну характеристику методам навчання..
2. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
5. Які засоби навчання використовуються у навчальному процесі..

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Скласти фрагмент уроку з використанням методів навчання.
2. Заповнити таблицю «Методи навчання за джерелом отримання інформації»

	Словесні	Наочні	Практичні
Характеристика			

3. Побудувати схему методів навчання

Реферати: «Методи навчання, їх характеристика», «Словесні методи навчання», «Наочні методи навчання», «Практичні методи навчання», «Методи контролю за навчальною діяльністю учнів».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 5

Тема. Форми організації навчання.

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* особливості основних форм організації навчання, урок – основна форма організації навчання у школі, семінарське заняття. практикум, навчальна екскурсія, домашня навчальна робота.

вміти застосовувати отримані знання в професійній

діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Форми організації навчання»

План

1. Поняття про форми організації навчання
2. Урок - основна форма організації навчання. Типологія уроків
3. Дидактична характеристика основних структурних елементів уроків різних типів
4. Підготовка вчителя до уроку, самоаналіз його результатів
5. Позаурочні форми організації навчання.
6. Практикум.
7. Факультатив
8. Навчальна екскурсія
9. Консультації
10. Домашня навчальна робота

Основні поняття: форми організації навчання, урок, семінарське заняття, практикум, екскурсія, домашня робота учнів, індивідуальне заняття.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика або теорія освіти і навчання. - К., 1999.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 1997.
4. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л., В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.- 700 с.
5. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка / Курс лекцій для студентів. – К., 2006.

6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 211-230.

7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. Посіб. – 3-тє вид., – К.: Вища шк., 2004. – С. 357-397.

8. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 172-184.

9. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 544 с.

10. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».

11. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи

1. Які форми організації навчання існували у світовій педагогіці?

2. Дайте характеристику класно-урочній формі організації навчання.

3. Урок - основна форма організації навчання.

4. Типи уроків та їх структура.

5. Назвіть форми роботи учнів на уроці.

6. Які вимоги ставляться до проведення уроку.

7. Дайте характеристику позаурочним формам організації навчання

а) семінарські заняття.

б) практикуми;

в) факультативні заняття;

г) навчальні екскурсії;

д) додаткові заняття;

е) домашня навчальна робота учнів

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Розробити конспект уроку вивчення нового матеріалу.

2. Визначити переваги та недоліки класно-урочної форми організації навчання.

3. Заповнити таблицю «Типи уроків та їх структура»

	Урок вивчення нового матеріалу	Урок формування умінь та навичок	Урок узагальнення і систематизації знань, умінь та навичок	Комбінований урок
Структура уроку				

Реферати: «Форми організації навчання», «Урок – основна форма організації навчання», «Позаурочні форми організації навчання».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 6

Тема. Суть процесу виховання.

Вид заняття: семінар - практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* систему теорію виховання, особливості виховної діяльності, рушійні сили і закономірності процесу виховання, принципи виховання, рівні вихованості.

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Суть процесу виховання»

План

1. Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили

2. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання
3. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми
4. Перевиховання: суть, функції, етапи, принципи
5. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання
6. Закономірності і принципи виховання.

Основні поняття: зміст виховання, напрямки виховання, методи виховання, виховний процесом, структура виховного процесу, принципи виховання, закономірності виховання, самовиховання, перевиховання, результати процесу виховання.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами, тестовий контроль знань

Література:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал.- Полтава, 1992
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.
3. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – С. 113-209 (Альма-матер).
4. Гнутель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія та методика. – Тернопіль, 1999
5. Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання. К., 1997.
6. Кондрашова Л.В., Пермяков О.А. Педагогіка в запитаннях та відповідях./Навчальний посібник. – К.. 2006.
7. Кузміньський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання. К., 2006
8. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – С. 344-348 (Альма-матер).
9. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.
10. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010.
11. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».

12. Державна програма «Освіта (Україна ХХІ ст.)».

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Процес виховання, його особливості.
2. Визначити мету національного виховання.
3. Дати характеристику етапам процесу виховання.
4. Самовиховання та умови, які сприяють самовихованню.
5. Дайте характеристику перевихованню та його етапам.
6. Визначте специфіку результатів процесу виховання.
7. Дати характеристику принципам виховання.
8. Визначити закономірності виховного процесу.

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Опрацювати Державну програму «Освіта (Україна ХХІ ст.)». Виписати завдання виховання на сучасному етапі.
2. Побудувати схему структури процесу виховання.
3. Виписати вислови, прислів'я і приказки, що стосуються виховання.

Реферати: «Суть процесу виховання», «Національне виховання та його мета», «Принципи та закономірності виховання», «Виховання дітей у сім'ї».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 7

Тема. Зміст національного виховання.

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: знати основні напрями національного виховання та їх характеристику, особливості завдань та змісту напрямів національного виховання.

вміти застосовувати отримані знання в професійній

діяльності

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Зміст національного виховання».

План

1. Сутність і зміст громадянського виховання
2. Основні завдання розумового виховання
3. Сутність морального виховання
4. Зміст трудового виховання у сучасній школі
5. Формування естетичної культури – головне завдання естетичного виховання
6. Фізичне виховання як один з важливих напрямів національного виховання.

Основні поняття: зміст виховання, моральне виховання. Екологічне виховання, розумове виховання, патріотичне виховання, трудове виховання, естетичне виховання, статеве виховання, антиалкогольне та антинаркотичне виховання.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами, тестовий контроль знань

Література:

1. Вашенко Г. Виховний ідеал.- Полтава, 1992.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.
3. Гнутель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія та методика. – Тернопіль, 1999.
4. Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання. К., 1997.
5. Кондрашова Л.В., Пермяков О.А. Педагогіка в запитаннях та відповідях./Навчальний посібник. – К.. 2006.
6. Киричук В.О. Філософія освіти: проблеми виховання // Нові технології навчання. Вип. 19. – К., 1997.
7. Мартинюк І.В. Національне виховання: Теорія і методологія. – К., 1995.

8. Кузмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання. К., 2006.

9. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – С. 344-348 (Альма-матер).

10. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.

11. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К., 1985.

12. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибр. твори: в 5 т. – К., 1976. – Т.1

13. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010.

14. Державна програма «Освіта (Україна ХХІ ст.)».

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Суть морального виховання.
2. Визначте завдання морального виховання.
3. Що входить у зміст морального виховання.
4. Завдання та зміст трудового виховання.
5. Види трудової діяльності та методи її здійснення.
6. Естетичне виховання та його завдання.
7. Шляхи та засоби естетичного виховання.
8. Завдання та зміст трудового виховання.
9. Визначте завдання розумового виховання.
10. Що Ви розумієте під науковим світоглядом.
11. Визначити шляхи реалізації завдань розумового виховання.
12. Дайте характеристику фізичному вихованню та його завданням.
13. Визначте зміст фізичного виховання.
14. Що є засобами фізичного виховання?
15. Які організаційні форми фізичного виховання використовуються у школі.

Завдання для індивідуальної роботи

1. Підготуватися до проведення тренінгу «Моральні цінності мого життя».
2. Скласти твір на роздуми «Естетика мого життя».
3. Розробити програму трудового виховання дітей у сім'ї.
4. Розробити інтелектуальну гру для учнів середнього та старшого шкільного віку.

Реферати: «Моральне виховання», «Патріотичне виховання та його завдання», «Статеве виховання і підготовка до сімейного життя», «Екологічне виховання», «Правове виховання учнів», «Антиалкогольне та антинаркотичне виховання». Трудове виховання», «Профорієнтаційна робота у школі», «Економічне виховання», «Естетичне виховання та його завдання. «Розумове виховання», «Фізичне виховання та його завдання», «Засоби фізичного виховання», «Урок фізичного виховання – основна форма організації занять з фізичного виховання

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 8

Тема. Методи виховання. Форми організації виховної діяльності.

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: знати основні групи методів виховання, підбирати ефективні методи виховання відповідно до рівнів вихованості, форми організації виховної діяльності, поняття про позакласну та позашкільну навчально-виховну роботу.

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Методи виховання. Форми організації виховної діяльності».

План

1. Загальне поняття про методи виховання.
2. Класифікація методів виховання.
3. Методи формування свідомості особистості.
4. Методи організації діяльності і формування поведінки.
5. Методи стимулювання поведінки і діяльності.
6. Педагогічні умови використання методів виховання.
7. Позакласна виховна робота.
8. Позашкільна навчально-виховна робота.
9. Індивідуальні, групові і масові форми організації виховної роботи.

Основні поняття: методи виховання, методи формування свідомості особистості, методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки, методи стимулювання діяльності і поведінки, позакласна, позашкільна навчально-виховна робота, індивідуальні, групові, масові форми організації виховної діяльності.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами, тестовий контроль знань

Література:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал.- Полтава, 1992
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.
3. Гнутель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія та методика. – Тернопіль, 1999.
4. Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання. К., 1997.
5. Кондрашова Л.В., Пермяков О.А. Педагогіка в запитаннях та відповідях./Навчальний посібник. – К., 2006.
6. Киричук В.О. Філософія освіти: проблеми виховання // Нові технології навчання. Вип. 19. – К., 1997.
7. Мартинюк І.В. Національне виховання: Теорія і методологія. – К., 1995.

8. Кузмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання. К., 2006

9. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – С. 344-348 (Альма-матер).

10. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.

11. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К., 1985.

12. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибр. твори: в 5 т. – К., 1976. – Т.1

13. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010.

14. Державна програма «Освіта (Україна ХХІ ст.)».

Завдання для підготовки до семінарського заняття.

І. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Поняття про методи виховання.

2. Дайте класифікацію методам виховання:

а) методи формування свідомості особистості;

б) методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки;

в) методи стимулювання діяльності і поведінки;

г) методи аналізу та контролю за ефективністю виховного процесу.

3. Шляхи ефективного застосування методів виховання.

4. Що ви розумієте під організаційними формами виховної роботи?

5. Визначте завдання та особливості позакласної та позашкільної роботи.

6. Основні напрямки позакласної та позашкільної роботи.

7. Дайте характеристику формам позакласної та позашкільної виховної роботи

Завдання для індивідуальної роботи.

Підготувати сценарій свята для учнів середнього та старшого шкільного віку. Підготуватися до проведення диспуту на тему «Дружба чи кохання, що головніше?» Розробити тематику бесід для учнів середнього шкільного віку. Розробити тематику диспутів для учнів старшого шкільного віку.

Реферати: «Форми організації виховної роботи», «Позакласна та позашкільна навчально-виховна робота», «Методи виховання», «Заохочення та покарання, як методи виховання», «Шляхи ефективного використання методів виховання»

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 9.

Тема. Виховна робота класного керівника.

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: знати основні форми роботи класного керівника, права та обов'язки класного керівника, планування роботи класним керівником, форми роботи з батьками;

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «**Виховна робота класного керівника**».

План

1. Функції класного керівника.
2. Напрямки роботи класного керівника.
3. Права та обов'язки класного керівника.
4. Зміст роботи класного керівника.

Основні поняття: класний керівник, план роботи класного керівника, виховні заходи, зміст роботи класного керівника,

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами, тестовий контроль знань

Література:

1. Вашенко Г. Виховний ідеал.- Полтава, 1992
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.
3. Гнутель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія та методика. – Тернопіль, 1999.
4. Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання. К., 1997.
5. Кондрашова Л.В., Пермяков О.А. Педагогіка в запитаннях та відповідях./Навчальний посібник. – К.. 2006.
6. Киричук В.О. Філософія освіти: проблеми виховання // Нові технології навчання. Вип. 19. – К., 1997.
7. Мартинюк І.В. Національне виховання: Теорія і методологія. – К., 1995.
8. Кузмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання. К., 2006
9. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – С. 344-348 (Альма-матер).
10. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.
11. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К., 1985.
12. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибр. твори: в 5 т. – К., 1976. – Т.1
13. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010.
14. Державна програма «Освіта (Україна ХХІ ст.)».

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначте вимоги до особистості класного керівника.
2. Які функції виконує класний керівник.

3. Назвіть права та обов'язки класного керівника
 4. Що входить до планування роботи класним керівником
 Визначте зміст та напрями роботи класного керівника

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Скласти план роботи класного керівника на місяць.

Розвиток особистості		Проведення виховуючої діяльності				Робота з батьками	
Індивід вплив	Психол досл.	Мора льно-ціннісна	Худо жньо-естетична	Трудо-ва	Фіз культ-оздо ровча	Інди від	Груп. форми

2. Скласти анкету на виявлення інтересів першокурсників.

Реферати: «Форми роботи класного керівника», «Виховна робота класного керівника», «Напрямки роботи класного керівника», «Робота класного керівника з батьками учнів».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 10

Тема. Психологія як наука.

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: *знати* предмет і завдання, етапи розвитку психології як науки, наукові школи (напрямки) сучасної психології, основні категорії психології, основні та допоміжні методи психологічних досліджень;

вміти здійснювати порівняльний аналіз теорій сучасної психології, обґрунтовувати доцільність використання методів психологічних досліджень, визначати за допомогою тестів рівень здібностей в області практичної психології, вмінь реально оцінювати інших.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Психологія як наука».

Національний університет
та природокористування

План

1. Основні вимоги до методів психології.
2. Основні методи психології. Спостереження та експеримент.
3. Допоміжні методи психологічних досліджень.
4. Кількісний та якісний аналізи дослідження психічних явищ.

Основні поняття: психологія, психіка, поведінка, наукові школи сучасної психології, основні методи психологічних досліджень, спостереження, експеримент, допоміжні методи психологічних досліджень, опитування, тест, бесіда, інтерв'ю, методи аналізу продуктів діяльності, самооцінки, незалежних характеристик, кількісний та якісний аналізи психологічних досліджень

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами, діагностика знань

Література:

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання третє, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2008. – С. 26-35.

2. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Вища шк., 2004. – С.37-83.

3. Сисоева С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. – Вид. 2-ге, доп., випр.. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2008. – С.14.

4. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С.11-55.

5. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на

запропоновані запитання.

Контрольні питання

до теми «Психологія як наука»

1. Дайте визначення психології як науки.
2. Визначте предмет психології.
3. Визначте основні категорії психології.
4. Охарактеризуйте структуру психіки.
5. Охарактеризуйте розвиток психіки.
6. Охарактеризуйте рівні вияву психіки.
7. Назвіть етапи розвитку психології як науки.
8. Назвіть та охарактеризуйте напрями (наукові школи) сучасної психології.
9. Охарактеризуйте групи наукової психології.
10. Визначте та охарактеризуйте методологічні принципи психології.
11. Назвіть та охарактеризуйте основні методи психологічних досліджень.
12. Назвіть та охарактеризуйте допоміжні методи психологічних досліджень.
13. Визначте умови одержання надійних результатів дослідження.

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Зобразити схематично (у вигляді двох малюнків), яке місце займала психологія в системі наук раніше і яке займає зараз у зв'язку з розвитком комплексу технічних наук.
2. Скласти програму спостереження за навчальною діяльністю студентського колективу.

Реферати: «Становлення предмета психології на різних етапах його розвитку». «Основні напрямки психологічної науки». «Методологічні принципи дослідження психіки». «Методи психологічного дослідження». «Передумови розвитку психіки».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

ТЕМА 11. Особистість у діяльності і спілкуванні.

Вид заняття: семінар – практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: *знати* вербальні, невербальні, комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації, правила педагогічного спілкування;

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Особистість у діяльності і спілкуванні».

План

1. Сутність, структура та види діяльності.
2. Сутність спілкування та його функції.
3. Вербальні, невербальні, комп'ютерні засоби комунікації.
4. Культура мови і мовлення студента.

Основні поняття: вербальні, невербальні, комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації, правила педагогічного спілкування.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Література:

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – С. 113-209 (Альма-матер).
2. Кочубей А.В., Прохоров Б.І. Психологія: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2011. – 193с.
3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Вища шк., 2004. – С. 226-236.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 66-73.

5. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С. 453-467.

6. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – С. 344-3348 (Альма-матер).

7. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.

8. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 78-79.

9. Філоненко М.М. Психологія спілкування. підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – С. 151-18.

10. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття.

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання

до теми «Особистість у діяльності і спілкуванні»

1. Поняття про діяльність.
2. Діяльність як цілеспрямована й усвідомлена активність особистості.
3. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії.
4. Компоненти дії і їх функції.
5. Основні види людської діяльності.
6. Класифікація діяльності.
7. Поняття про навички, вміння, звички.
8. Поняття про спілкування.
9. Спілкування як умова формування особистості.
10. Структура спілкування.
11. Види спілкування.
12. Функції спілкування.
13. Засоби професійно-педагогічної комунікації: вербальні, невербальні, комп'ютерні.
14. Формування комунікативної культури студента.

15. Правила педагогічного спілкування.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Підготувати ефективну самопрезентацію.
2. Підготуватися до проведення тренінгу «Ефективні комунікації»
3. Побудувати схему власної мотивації діяльності відповідно до поставлених цілей.

Реферати: «Рушійні сили розвитку особистості». «Спрямованість як головний компонент особистості». «Діяльність та її структура». «Формування навичок і вмінь у діяльності». «Психологічна характеристика основних видів діяльності».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

ТЕМА 12 Міжособистісні стосунки у групах.

Вид заняття: семінар - практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: *знати* визначення понять «соціальна група», «міжособистісні стосунки», «психологічна сумісність», «конфлікт»; види соціальних груп, міжособистісних стосунків, сумісності, конфліктів;

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Міжособистісні стосунки у групах».

План

1. Поняття «соціальна група». Класифікація груп.
2. Види міжособистісних стосунків.
3. Види сумісності. Психологічна сумісність.

4. Поняття про конфлікт. Конфлікт у міжособистісних стосунках.

Основні поняття: група, види груп, міжособистісні стосунки, види міжособистісних стосунків, психологічна сумісність, види сумісності, конфлікт, види конфліктів.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ,

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми
«Міжособистісні стосунки у групах»

1. Поняття про групу.
2. Класифікація груп.
3. Види міжособистісних стосунків.
4. Види сумісності.
5. Психологічна сумісність.
6. Поняття про конфлікт.
7. Види конфліктів.

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Підготувати дискусію на тему: «Психологія студентської групи».
2. Знайти засоби проти психологічного вигорання.
3. Намалювати конфлікт та проаналізувати малюнок.
4. Знайти та зафіксувати засоби та шляхи подолання конфліктів.

Реферати: «Психологія малої групи», «Психологічний клімат колективу», «Способи подолання конфліктів».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

ТЕМА 13. Пізнавальна діяльність особистості.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: *знати* визначення відчуття, сприймання, спостереження, спостережливості, уваги, уважності; класифікацію, різновиди, основні закономірності та властивості відчуттів і сприймання; види і форми уваги, фактори, які сприяють привертанню і підтриманню уваги; визначення та види мислення, пам'яті, мовлення, уяви;

вміти здійснювати порівняльний аналіз відчуттів і сприймання, визначати різновиди відчуттів і сприймання, види та форми уваги; визначати різновиди мислення, пам'яті, уяви; застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Пізнавальна діяльність особистості».

План

1. Закономірності та властивості відчуттів.
2. Закономірності та властивості сприймання.
3. Увага як умова адекватного сприймання. Види і форми уваги. Характерні особливості уваги. Основні принципи корекції уваги.
4. Процес створення образів (прийоми) уяви. Індивідуальні особливості уяви людини.
5. Мова і мовлення як засоби задоволення пізнавальних потреб людини.

Основні поняття: сенсорно-перцептивний рівень пізнання, відчуття, сприймання, властивості відчуттів, властивості сприймання, спостереження, спостережливість, увага, види уваги, форми уваги, уважність. мислення, пам'ять, уява, уявлення, мова, мовлення.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами, діагностика знань.

Література:

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. — Видання друге, перероблене та доповнене. — К.: «Центр навчальної літератури», 2004. — С.125-161, С.99-104; 167-206.

2. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. — 3-тє вид., випр. — К.: Вища шк., 2004. — С.243-388, 420-423.

3. Сисоева С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. — Вид. 2-ге, доп., випр.. — Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2008. — С.122-139.

4. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. — К.: Академвидав, 2003. — С.109-125, 136-163.

5. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник. — Рівне: НУВГП, 2012. — 324 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання

до теми «Пізнавальна діяльність особистості»

1. Охарактеризуйте форми пізнавальної діяльності.
2. Дайте визначення пізнавальної діяльності.
3. Дайте визначення відчуття.
4. Охарактеризуйте різновиди відчуттів.
5. Охарактеризуйте загальні властивості відчуттів.
6. Дайте визначення сприймання.
7. Охарактеризуйте різновиди сприймання.
8. Охарактеризуйте властивості сприймання.
9. Дайте визначення спостереження, спостережливості.
10. Дайте визначення увазі.
11. Охарактеризуйте види і форми уваги.
12. Дайте визначення уважності.

-
13. Охарактеризуйте основні принципи корекції уваги.
  14. Охарактеризуйте раціональну пізнавальну діяльність.
  15. Дайте визначення мисленню.
  16. Назвіть та охарактеризуйте види мислення.
  17. Назвіть та охарактеризуйте етапи розумової дії.
  18. Назвіть та охарактеризуйте прийоми мислення.
  19. Назвіть та охарактеризуйте індивідуальні особливості мислення або якості розуму.
  20. Дайте визначення професійному мисленню.
  21. Дайте визначення пам'яті.
  22. Назвіть та охарактеризуйте види пам'яті.
  23. Назвіть та охарактеризуйте процеси пам'яті.
  24. Назвіть та охарактеризуйте індивідуальні відмінності пам'яті.
  25. Дайте визначення уяві.
  26. Назвіть та охарактеризуйте різновиди уяви.
  27. Назвіть прийоми створення образів уяви.
  28. Дайте визначення мови.
  29. Назвіть елементи мови.
  30. Назвіть функції мови.
  31. Дайте визначення мовленню.
  32. Назвіть та охарактеризуйте функції мовлення.
  33. Назвіть та охарактеризуйте різновиди мовлення.

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Дослідіть обсяг короткочасної пам'яті шляхом запам'ятовування числових рядів.
2. Проаналізуйте залежність запам'ятовування від настанов особистості та впливу установки на термін запам'ятовування.
3. Дослідіть вплив структурування тексту на процес запам'ятовування.
4. Розв'яжіть логічну задачу: Як zakresлити, не відриваючи олівця від паперу, чотири точки квадрата трьома прямими лініями і повернутися до вихідної точки?

Реферати: «Роль уваги у процесі діяльності». «Сутність і закономірності чуттєвого пізнання дійсності». «Властивості сприйняття». «Умови підвищення ефективності пам'яті».

«Мислення як процес розв'язання задач». «Індивідуальні особливості розумової діяльності». «Мислення і мовлення». «Уява і творча діяльність людини».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

ТЕМА 14. Емоційно-вольова сфера особистості.

Тема: Форми переживання емоцій і почуттів. Виховання волі.

Вид заняття: семінар-практикум.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: *знати* визначення емоцій, почуттів, волі, основні шляхи подолання стресу та виховання волі;

вміти визначати основні емоційні стани; застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Емоційно-вольова сфера особистості».

План

1. Форми переживання почуттів.
2. Основні шляхи подолання стресу.
3. Техніки керування емоціями.
4. Воля. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії.
5. Виховання волі. Безвілля, його причини та переборення.

Основні поняття: емоції, почуття, психічні стани, форми переживання почуттів, воля, вольові якості особистості.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Література:

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 211-231.

2. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. Посіб. – 3-те вид. – К.: Вища шк., 2004. – С. 357-397.

3. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. – Вид. 2-ге, доп., випр.. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2008. – С.162-172.

4. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 172-184.

5. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

«Емоційно-вольова сфера особистості»

1. Поняття про емоції та почуття.
2. Функції емоцій і почуттів.
3. Основні емоційні стани.
4. Форми переживання почуттів.
5. Основні шляхи подолання стресу.
6. Характерні особливості почуттів.
7. Вищі почуття.
8. Шляхи подолання стресу.
9. Техніки керування емоціями.
10. Індивідуальні емоційні прояви.
11. Поняття про волю.
12. Вольові дії.
13. Структура вольового акта.
14. Вольові якості особистості.
15. Вольова активність людини.
16. Виховання волі.
17. Безвілля, його причини та переборення.

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Зібрати інформацію про техніки подолання стресу, проаналізувати власні техніки.
2. Скласти ментальну карту про прийняття рішень.
3. Підготуватися до тренінгу «вираження емоцій»
4. Написати твір «Як я розумію любов та дружбу з погляду психології»

Реферати: «Емоції і почуття». «Вольові якості особистості і їх формування». «Вплив стресу та дистресу на організм людини».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

ТЕМА 15. Психологія індивідуальності.

Вид заняття: семінар – розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мета: *знати* визначення темпераменту, психологічні теорії темпераменту, психологічну характеристику та діагностику типів темпераменту; визначення характеру, взаємозв'язок темпераменту й характеру, акцентуації характеру; визначення здібностей, види здібностей; визначення обдарованості і таланту.

вміти здійснювати порівняльний аналіз теорій та типів темпераменту, обґрунтувати взаємозв'язок темпераменту й характеру, визначати акцентуації характеру, рівні розвитку здібностей.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Психологія індивідуальності».

План

1. Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, основні властивості темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини.

2. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси типового характеру. Формування характеру.

3. Поняття про здібності. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови.

Узагальнення вивченого: діагностика знань (тестовий контроль), виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Ключові слова: темперамент, типи темпераментів, характер, акцентуації характеру, задатки, здібності, обдарованість, талант, геніальність.

Література:

1. Кочубей А.В., Прохоров Б.І. Психологія: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2011. – 193с.

2. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 235-267.

3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Вища шк., 2004. – С. 398-452.

4. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. – Вид. 2-ге, доп., випр.. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2008. – С.57-88.

5. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 194-223.

6. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.

Завдання для підготовки до семінарського заняття

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання

до теми «Психологія індивідуальності».

1. Охарактеризуйте та порівняйте поняття індивід, особистість, індивідуальність.

2. Проаналізуйте структуру особистості.
3. Дайте визначення самооцінки, рівня домагань, самоповаги.
4. Назвіть шляхи збереження самоповаги.
5. Назвіть механізми пасивного психологічного захисту.
6. Охарактеризуйте типи темпераменту.
7. Назвіть прояви, риси, акцентуації характеру.
8. Охарактеризуйте види людських здібностей.
9. Проаналізуйте структуру здібностей.

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Встановіть свої переважаючі характерологічні тенденції за допомогою опитувальника самооцінки властивостей характеру Т. Лірі.
2. Дослідіть розумові здібності за допомогою короткого орієнтовного тесту (КОТ).
3. Визначіть свій тип темпераменту.

Реферати: «Емоції і почуття». «Вольові якості особистості і їх формування». «Типи темпераменту і їх характеристики». «Умови формування характеру». «Задатки і здібності». «Формування й розвиток здібностей».

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

6. Самостійна та індивідуальна робота

6.1 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Історія становлення педагогіки як науки	4
2	Методи педагогічних досліджень Педагогічне спілкування	4
3	Актуальні проблеми дидактики на сучасному етапі.	4

4	Методи, прийоми і форми організації навчання	4
5	Методи, прийоми і форми виховання	4
6	Педагогічне спілкування	4
7	Вплив колективу на формування особистості	4
8	Методи контролю за навчальною діяльністю	4
9	Сучасні технології навчання у ВНЗ	4
10	Спостереження. Спостережливність	4
11	Теорії розвитку особистості	4
12	Творча діяльність	4
13	Ділове спілкування	4
14	Закономірності функціонування малих груп	4
15	Конфліктне спілкування	4
Разом		60

6.2. Додаткові завдання для денної форми навчання

1. Скласти порівняльну таблицю педагогічних поглядів вітчизняних і зарубіжних педагогів.
2. Розробити анкету по вивченню інтересів школярів.
3. Скласти кросворд на тему «Історія розвитку педагогіки».
4. Підібрати ситуації, які свідчать про вплив різних факторів на розвиток і формування особистості.
5. Зобразити схематично систему освіти в Україні.
6. Скласти схему методів виховання.
7. Підібрати приклади педагогічних вимог.
8. Написати конспект бесіди на морально-етичну тему з учнями початкових класів.
9. Виписати із українських фольклорних джерел (прислів'я, приказки, пісні, казки, легенди, вірші) приклади ставлення народу до праці, її роль в житті людини.
10. Побудувати схему структури процесу виховання.

11. Написати 10 фізкультхвилинок у віршованій формі та 2 українські рухливі гри.
12. Виписати 10 прислів'їв, що стосуються проблем сімейного виховання; 10 порад для батьків яких варто дотримуватися в системі сімейного виховання.
13. Написати твір на тему «Естетика мого життя».
14. Підготувати диступ на тему «Моральні цінності мого життя»
15. Скласти схему структури управління і керівництва загальноосвітніми закладами в Україні.
16. Скласти порівняльну таблицю дидактичних поглядів вітчизняних і зарубіжних дидактів.
17. Розробити схему методів навчання.
18. Скласти розклад занять на тиждень для учнів середнього шкільного віку (клас за вибором).
19. Дати характеристику навчальному підручнику (підручник за вибором).
20. Скласти розповідь-опис, розповідь-пояснення, художню розповідь; скласти питання до бесіди (тема за вибором); підібрати вправу за зразком, коментовану вправу, творчу вправу; описати дидактичну гру і виготовити до неї наочність (дисципліна за вибором).
21. Скласти конспект нестандартного уроку для старшокласників (дисципліна за вибором).
22. Скласти конспект проведення навчальної екскурсії (тема за вибором).
23. Розробити тестові завдання з перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок учнів (дисципліна за вибором).
24. Побудувати схему процесу навчання.
25. Зобразити схематично структурну схему психології в системі наук
26. Побудувати ментальну карту генези розуміння психіки.
27. Скласти схему про філогенезу та онтогенезу психіки.

28. Скласти таблицю методів психологічного дослідження та навести приклади.

29. Скласти твір-роздум про свідомість та самосвідомість людини.

30. Підготуватися до тренінгу мотивації та постановки цілей.

31. Виписати бар'єри спілкування.

32. Виписати ефективні прийоми міжособистісного спілкування.

33. Скласти порівняльну таблицю на тему «Індивід, особистість, індивідуальність».

34. Пройти особистісний тест.

35. Підготовка до тренінгу розвитку навичок лідерства.

36. Виписати методи подолання прокрастинації.

37. Знайти художні фільми про роль відчуттів.

38. Знайти відмінності у сприйманні різних явищ у різних культурах та епохах.

39. Розробити програму розвитку своєї пам'яті.

40. Виписати задачі на розвиток дивергентного мислення.

41. Підготувати вправи-ігри на розвиток уваги.

42. Підготовка до психологічного тренінгу «Робота з власними емоціями».

43. Підготувати конспект на теми: «Основи прийняття рішень», «Тайм-менеджмент».

44. Скласти програму розвитку власних волевих якостей.

45. Пройти тести на виявлення особливостей темпераменту і характеру.

46. Пройти тест на виявлення власних сильних рис особистості, нахилів та здібностей, розробити програму їхнього розвитку.

47. Знайти зразки про талант і обдарованість у відео-форматі.

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ ДО КОЛОКВІУМІВ.

КОЛОКВІУМ 1.

1. Розкрити суть предмету педагогіки, її категорій.
2. Охарактеризувати систему педагогічних наук.
3. Показати зв'язок педагогіки з іншими науками.
4. Розкрити завдання сучасної педагогіки.
5. Розкрити загальне поняття про методи науково-педагогічного дослідження.
6. Охарактеризувати методи науково-педагогічного дослідження.
7. Розкрити загальне поняття про розвиток і формування особистості.
8. Показати вплив середовища на розвиток особистості.
9. Показати вплив спадковості на розвиток особистості.
10. Показати вплив діяльності і спілкування на розвиток особистості.
11. Охарактеризувати вікову періодизацію дітей.
12. Охарактеризувати поняття системи освіти, її структуру.
13. Охарактеризувати принципи освіти в Україні.
14. Розкрити завдання роботи закладів освіти.

КОЛОКВІУМ 2.

1. Розкрити загальне поняття про процес виховання.
2. Охарактеризувати закономірності і принципи процесу виховання.
3. Розкрити рушійні сили процесу виховання.
4. Охарактеризувати фактори, що впливають на процес виховання.
5. Охарактеризувати концепції виховання.
6. Розкрити мотиви виховання.
7. Охарактеризувати структуру виховного процесу.
8. Охарактеризувати процеси самовиховання і перевиховання.

-
9. Розкрити загальне поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання.
  10. Охарактеризувати методи формування свідомості особистості.
  11. Охарактеризувати методи організації діяльності і формування поведінки.
  12. Охарактеризувати методи стимулювання поведінки і діяльності.
  13. Визначити, в чому полягають педагогічні умови використання методів виховання.
  14. Визначити завдання і зміст морального виховання.
  15. Розкрити шляхи і засоби морального виховання.
  16. Визначити, в чому полягає виховання моральної свідомості та громадянської відповідальності.
  17. Визначити, в чому полягає виховання національної гідності й менталітету.
  18. Визначити, в чому полягає патріотичне й інтернаціональне виховання.
  19. Визначити, в чому полягає виховання дисциплінованості.
  20. Дати характеристику статевому вихованню.
  21. Дати характеристику екологічному вихованню.
  22. Дати характеристику антинаркотичному вихованню.
  23. Дати характеристику правовому вихованню.
  24. Розкрити значення праці в житті людини, охарактеризувати види праці.
  25. Розкрити завдання та принципи трудового виховання.
  26. Розкрити шляхи, засоби та методи трудового виховання.
  27. Розкрити етапи профорієнтаційної роботи в школі.
  28. Охарактеризувати погляди української педагогіки на трудове виховання.
  29. Розкрити місце і роль естетичного виховання в житті людини.
  30. Розкрити зміст, шляхи, засоби і форми естетичного виховання.
  31. Охарактеризувати погляди української педагогіки на естетичне виховання.

32. Визначити роль здорового способу життя в розвитку людини.
33. Охарактеризувати засоби фізичного виховання.
34. Охарактеризувати зміст фізичного виховання.
35. Охарактеризувати погляди української педагогіки на фізичне виховання підростаючого покоління.
36. Розкрити роль сім'ї як соціального інституту суспільного розвитку.
37. Охарактеризувати функції сім'ї.
38. Визначити труднощі, з якими стикаються батьки в процесі виховання своїх дітей, вимоги до батьків.
39. Охарактеризувати форми роботи школи з сім'єю по вихованню дітей.

КОЛОКВІУМ 3

1. Розкрити суть і завдання дидактики, охарактеризувати категорії дидактики.
2. Показати зв'язок дидактики з іншими науками.
3. Розкрити актуальні завдання дидактики.
4. Розкрити суть процесу навчання, його методологічну основу.
5. Розкрити рушійні сили навчального процесу.
6. Охарактеризувати функції навчання.
7. Розкрити логіку навчального процесу.
8. Охарактеризувати типи навчання.
9. Охарактеризувати мотиви навчання.
10. Розкрити закономірності навчання, дати характеристику принципів навчання.
11. Розкрити суть і завдання змісту освіти.
12. Охарактеризувати концепції освіти.
13. Охарактеризувати види освіти. Рівні освіти.
14. Дати характеристику навчальному плану.
15. Дати характеристику навчальній програмі.
16. Дати характеристику навчальному підручнику.
17. Розкрити суть методів навчання. Класифікація методів навчання.
18. Охарактеризувати методи навчання за джерелом отримання знань.

19. Охарактеризувати методи навчання за характером логіки пізнання.

20. Охарактеризувати методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності.

21. Визначити від чого залежить вибір методів навчання.

22. Охарактеризувати форми організації навчання, їх становлення.

23. Охарактеризувати класно-урочну систему навчання в її історичному розвитку.

24. Визначити вимоги до сучасного уроку в школі.

25. Розкрити типи уроків, їх структуру.

26. Визначити в чому полягає підготовка вчителя до уроку.

27. Дати характеристику навчальній екскурсії.

28. Охарактеризувати практикуми.

29. Охарактеризувати семінарські заняття.

30. Охарактеризувати лабораторні заняття.

31. Охарактеризувати факультативні заняття.

32. Охарактеризувати домашню навчальну роботу.

33. Охарактеризувати заняття в предметних гуртках.

34. Розкрити місце і роль контролю за знаннями, уміннями і навичками в навчальному процесі.

35. Охарактеризувати види контролю знань, умінь і навичок учнів.

36. Охарактеризувати методи контролю знань, умінь і навичок учнів.

37. Розкрити роль оцінки за знаннями, уміннями і навичками.

КОЛОКВІУМ 4

1. Охарактеризувати історію психології.

2. Розкрити сутність предмету психології, її категорій.

3. Розкрити предмет і завдання психології.

4. Охарактеризувати систему психологічних наук та місце психології в системі наук.

5. Назвати та охарактеризувати основні галузі психологічних знань.

6. Дати характеристику методам психологічних досліджень.

7. Пояснити розуміння психіки та її розвитку.

8. Охарактеризувати рівні вияву психіки: свідомий та несвідомий.
9. Психологічні основи діяльності людини.
10. Розкрити сутність діяльності.
11. Показати психологічну структуру діяльності.
12. Дати характеристику основним видам діяльності.
13. Дати визначення та характеристику спілкуванню.
14. Пояснити сутність спілкування.
15. Визначити функції та структуру спілкування.
16. Розкрити роль спілкування як обміну інформацією.
17. Розкрити роль спілкування як міжособистісної взаємодії.
18. Пояснити розуміння психології особистості.
19. Дати визначення поняттям «індивід», «особистість», «індивідуальність».
20. Пояснити особливості різних теорій особистості.
21. Дати характеристику спрямованості особистості.
22. Розкрити роль самосвідомості і Я-концепції особистості.
23. Класифікувати групи у колективах.
24. Визначити особливості та роль міжособистісних стосунків в групах (колективах).
25. Охарактеризувати методи вивчення міжособистісних стосунків.
26. Розкрити загальне поняття про лідерство в групах (колективах)
27. Розкрити зміст пізнавальної діяльності особистості.
28. Охарактеризувати чуттєві форми пізнання дійсності.
29. Дати характеристику уваги.
30. Дати характеристику відчуттям.
31. Дати характеристику сприйманню.
32. Охарактеризувати раціональні форми освоєння дійсності.
33. Дати характеристику пам'яті.
34. Дати характеристику мисленню.
35. Розкрити сутність уяви.
36. Дати характеристику емоціям і почуттям.
37. Розкрити функції емоцій і почуттів у житті людини.
38. Охарактеризувати теорії емоцій.

-
39. Визначити, в чому полягають фізіологічні основи емоцій.
  40. Назвати і охарактеризувати основні якості і форми переживання почуттів.
  41. Дати характеристику поняттю «воля» і охарактеризувати вольові дії людини.
  42. Показати структуру вольової дії.
  43. Охарактеризувати вольові якості особистості.
  44. Розкрити сутність темпераменту.
  45. Прослідкувати історію розвитку вчення про темперамент.
  46. Дати характеристику типам вищої нервової діяльності і темпераменту.
  47. Дати психологічну характеристику типів темпераменту.
  48. Розкрити особливості і сутність такого утворення, як характер.
  49. Розкрити роль суспільної зумовленості характеру.
  50. Показати структуру характеру.
  51. Дати характеристику типам характерів.
  52. Розкрити характеристику здібностей.
  53. Охарактеризувати знання, навички і вміння як основу для розвитку здібностей.
  54. Визначити, в чому полягає проблема їх вимірювання.
  55. Охарактеризувати види і структуру здібностей.
  56. Дати характеристику задаткам.
  57. Дати характеристику обдарованості і таланту.

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Педагогіка і психологія» є складання письмового звіту за темами.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем

Види самостійної роботи

1. Письмовий звіт за темами.
2. Презентація наукового фільму з педагогіки.
3. Підготовка презентації до реферату.
4. Презентація наукової статті.

5. Написання наукової статті для публікації у студентському збірнику.

6. Підготовка виступу на студентську конференцію.

7. Участь в олімпіаді з психології і педагогіки.

7. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;

- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки; судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	залік	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
100										

9. Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	добре
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	задовільно
35 – 59	не задовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Питання до підсумкового контролю

1. Розкрити суть предмету педагогіки, її категорій.
2. Охарактеризувати систему педагогічних наук.
3. Показати зв'язок педагогіки з іншими науками.
4. Розкрити завдання сучасної педагогіки.

5. Розкрити загальне поняття про методи науково-педагогічного дослідження.
6. Охарактеризувати методи науково-педагогічного дослідження.
7. Розкрити загальне поняття про розвиток і формування особистості.
8. Показати вплив середовища на розвиток особистості.
9. Показати вплив спадковості на розвиток особистості.
10. Показати вплив діяльності і спілкування на розвиток особистості.
11. Охарактеризувати вікову періодизація дітей.
12. Охарактеризувати поняття системи освіти, її структуру.
13. Охарактеризувати принципи освіти в Україні.
14. Розкрити завдання роботи закладів освіти.
15. Розкрити суть і завдання дидактики, охарактеризувати категорії дидактики.
16. Показати зв'язок дидактики з іншими науками.
17. Розкрити актуальні завдання дидактики.
18. Розкрити суть процесу навчання, його методологічну основу.
19. Розкрити рушійні сили навчального процесу.
20. Охарактеризувати функції навчання.
21. Розкрити логіку навчального процесу.
22. Охарактеризувати типи навчання.
23. Охарактеризувати мотиви навчання.
24. Розкрити закономірності навчання, дати характеристику принципів навчання.
25. Розкрити суть і завдання змісту освіти.
26. Охарактеризувати концепції освіти.
27. Охарактеризувати види освіти. Рівні освіти.
28. Дати характеристику навчальному плану.
29. Дати характеристику навчальній програмі.
30. Дати характеристику навчальному підручнику.
31. Розкрити суть методів навчання. Класифікація методів навчання.

-
32. Охарактеризувати методи навчання за джерелом отримання знань.
  33. Охарактеризувати методи навчання за характером логіки пізнання.
  34. Охарактеризувати методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності.
  35. Визначити від чого залежить вибір методів навчання.
  36. Охарактеризувати форми організації навчання, їх становлення.
  37. Охарактеризувати класно-урочну систему навчання в її історичному розвитку.
  38. Визначити вимоги до сучасного уроку в школі.
  39. Розкрити типи уроків, їх структуру.
  40. Визначити в чому полягає підготовка вчителя до уроку.
  41. Дати характеристику навчальній екскурсії.
  42. Охарактеризувати практикуми.
  43. Охарактеризувати семінарські заняття.
  44. Охарактеризувати лабораторні заняття.
  45. Охарактеризувати факультативні заняття.
  46. Охарактеризувати домашню навчальну роботу.
  47. Охарактеризувати заняття в предметних гуртках.
  48. Розкрити місце і роль контролю за знаннями, уміннями і навичками в навчальному процесі.
  49. Охарактеризувати види контролю знань, умінь і навичок учнів.
  50. Охарактеризувати методи контролю знань, умінь і навичок учнів.
  51. Розкрити роль оцінки за знаннями, уміннями і навичками.
  52. Розкрити загальне поняття про процес виховання.
  53. Охарактеризувати закономірності і принципи процесу виховання.
  54. Розкрити рушійні сили процесу виховання.
  55. Охарактеризувати фактори, що впливають на процес виховання.
  56. Охарактеризувати концепції виховання.
  57. Розкрити мотиви виховання.

58. Охарактеризувати структуру виховного процесу.
59. Охарактеризувати процеси самовиховання і перевиховання.
60. Розкрити загальне поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання.
61. Охарактеризувати методи формування свідомості особистості.
62. Охарактеризувати методи організації діяльності і формування поведінки.
63. Охарактеризувати методи стимулювання поведінки і діяльності.
64. Визначити в чому полягають педагогічні умови використання методів виховання.
65. Визначити завдання і зміст морального виховання.
66. Розкрити шляхи і засоби морального виховання.
67. Визначити в чому полягає виховання моральної свідомості та громадянської відповідальності.
68. Визначити в чому полягає виховання національної гідності й менталітету.
69. Визначити в чому полягає патріотичне й інтернаціональне виховання.
70. Визначити в чому полягає виховання дисциплінованості.
71. Дати характеристику статевого вихованню.
72. Дати характеристику екологічному вихованню.
73. Дати характеристику антинаркотичному вихованню.
74. Дати характеристику правовому вихованню.
75. Розкрити значення праці в житті людини, охарактеризувати види праці.
76. Розкрити завдання та принципи трудового виховання.
77. Розкрити шляхи, засоби та методи трудового виховання.
78. Розкрити етапи профорієнтаційної роботи в школі.
79. Охарактеризувати погляди української педагогіки на трудове виховання.
80. Розкрити місце і роль естетичного виховання в житті людини.

-
81. Розкрити зміст, шляхи, засоби і форми естетичного виховання.
  82. Охарактеризувати погляди української педагогіки на естетичне виховання.
  83. Визначити роль здорового способу життя в розвитку людини.
  84. Охарактеризувати засоби фізичного виховання.
  85. Охарактеризувати зміст фізичного виховання.
  86. Охарактеризувати погляди української педагогіки на фізичне виховання підростаючого покоління.
  87. Розкрити роль сім'ї як соціального інституту суспільного розвитку.
  88. Охарактеризувати функції сім'ї.
  89. Визначити труднощі, з якими стикаються батьки в процесі виховання своїх дітей, вимоги до батьків.
  90. Охарактеризувати форми роботи школи з сім'єю по вихованню дітей.
  91. Основні категорії психології.
  92. Раціональна сфера пізнавальної діяльності.
  93. «Я-концепція» особистості.
  94. Міжособистісні стосунки, їх типи.
  95. Спілкування та його функції.
  96. Діяльність. Психологічна структура діяльності.
  97. Конфлікт. Види конфліктів.
  98. Спілкування та його види.
  99. Сенсорно-перцептивний рівень пізнання.
  100. Соціально-психологічна сфера особистості.
  101. Характер як індивідуально-психологічна властивість особистості.
  102. Темперамент як індивідуально-психологічна властивість особистості.
  103. Здібності як індивідуально-психологічна властивість особистості.
  104. Психологія як наука.
  105. Особистість. Структура особистості.
  106. Форми переживання почуттів.

107. Основні емоційні стани.
108. Методи психологічних досліджень.
109. Емоційно-вольова сфера особистості.
110. Відчуття. Різновиди відчуттів.
111. Сприймання. Різновиди сприймання.
112. Основні види діяльності.
113. Стили поведінки при розв'язанні конфліктів.
114. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій.
115. Структура спрямованості особистості.
116. Функції спілкування.
117. Мислення. Різновиди, прийоми мислення.
118. Пам'ять. Процеси пам'яті.
119. Уява. Різновиди уяви.
120. Увага. Форми та різновиди уваги.

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія» включає:

1. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Педагогіка і психологія» для студентів всіх спеціальностей НУВГП денної форми навчання / В.А. Сокаль. – Рівне: НУВГП, 2015. - 50 с.
2. Конспект лекцій на паперових носіях.
3. Конспект лекцій на електронних носіях.
4. Нормативні документи Міністерства освіти і науки, України.
5. Мультимедійні презентації до тем дисципліни «Педагогіка і психологія».
6. Роздавальний матеріал до семінарських занять.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бондар В.І. Дидактика або теорія освіти і навчання. - К., 1999.
2. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: Пер. з нім. / Худож. Герман і Катаріна фон Заальфельд; Наук. ред.. пер. В.О. Васютинський. - К.: Знання-Прес, 2007. – 510 с.: іл.

3. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.

4. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).

5. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 1997.

6. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка / Курс лекцій для студентів. – К., 2006.

7. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К.: «Центр навчальної літератури», 2008. – 272 с.

8. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л., В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003.- 700 с.

9. Фіцула М.М. Педагогіка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 544 с.

10. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996 р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».

11. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.)

Допоміжна

12. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К., 2003

13. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).

14. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: «ЕксОб», 1999. – 304 с.

15. Макарова Л.І., Гах Й.М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 116 с.

16. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Вища шк., 2004. – 487 с

17. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка . Завдання та ситуації. Практикум. – К., 2003.

18. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. – 448 с. (Альма-матер).

19. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник.– К., 2004. – 506 с.

20. — Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
21. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-тє вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
22. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер).
23. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 504 с.
24. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
25. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

11. Інформаційні ресурси

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра всіх напрямків – К., 2002. – ПП. 13, С. 197.
2. Бібліотеки:
  - НУВГП (33000, Рівне, вулиця Приходька, 75);
  - державна обласна (33000, Рівне, майдан Короленка, 6); тел.: 22-70-63.Міські бібліотеки м. Рівного:
  - ім. В. Короленка (вул. Київська, 44);
  - № 9 (вул. С. Бандери, 9а);
  - № 10 (вул. Гагаріна, 67);
  - міська (вул. Корольова, 4);
  - міська (вул. Вітебська, 3а).
3. Методичний кабінет кафедри суспільних дисциплін НУВГП

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Підписано до друку _____ 20__ р.

Формат 60X84 1/16 Обсяг _____ ум. др. арк.

Замовлення: № _____ Тираж _____ прим.

Рівне, НУВГП, Соборна, 11